

IMPACTS OF THE COVID-19 EPIDEMIC ON FREELANCE WORKERS IN THAI NGUYEN CITY

Dang Thi Bich Hue^{1*}, Lanh Ngoc Tu¹, Nguyen Thi Hai Yen², Ma Doan Manh³

¹TNU - University of Agriculture and Forestry

²Thai Nguyen Medical College

³Thuan Phong Courier Company Limited – Thai Nguyen Branch

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	05/12/2022	The purpose of the study is to provide an overview of the impacts of the Covid-19 epidemic on freelance workers in Thai Nguyen city. The study used a questionnaire to survey 100 freelance workers in Thai Nguyen city. Collected data and information were aggregated, analyzed, and objectively evaluated. The research results clearly show the impact of the Covid-19 epidemic on (1) Employment; (2) Income and expenditure; (3) Psychology, health, family care and (4) Changes to adapt to the new living conditions of freelance workers. The effects of the Covid-19 epidemic on freelance workers are huge and negative. Therefore, freelance workers themselves need to raise awareness of epidemic prevention and control, exercise health; actively improve skills, expertise and techniques, learn new skills and knowledge, access to effective spending methods, etc. to adapt to life and limit risks.
Revised:	27/02/2023	
Published:	27/02/2023	
KEYWORDS		
Affect		
Covid-19		
Freelance workers		
Impact		
Thai Nguyen		

TÁC ĐỘNG CỦA DỊCH COVID-19 ĐẾN LAO ĐỘNG TỰ DO TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN

Đặng Thị Bích Huệ^{1*}, Lành Ngọc Tú¹, Nguyễn Thị Hải Yến², Ma Doãn Mạnh³

¹Trường Đại học Nông Lâm – ĐH Thái Nguyên

²Trường Cao đẳng Y tế Thái Nguyên

³Công ty TNHH MTV chuyển phát nhanh Thuận Phong – chi nhánh Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO	TÓM TẮT
Ngày nhận bài: 05/12/2022	Mục đích của nghiên cứu là mang đến cái nhìn tổng quan về những tác động của dịch Covid-19 đến lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên. Nghiên cứu sử dụng bảng hỏi để khảo sát 100 lao động tự do tại thành phố Thái Nguyên. Số liệu, thông tin thu thập được tổng hợp và phân tích, đánh giá khách quan. Kết quả nghiên cứu chỉ rõ tác động của dịch Covid-19 tới: (1) Việc làm; (2) Thu nhập, chi tiêu; (3) Tâm lý, sức khỏe, chăm sóc gia đình và (4) Những thay đổi nhằm thích ứng với điều kiện sống mới của lao động tự do. Những ảnh hưởng của dịch Covid-19 gây ra đối với lao động tự do rất lớn, mang tính chất tiêu cực. Do đó, bản thân lao động tự do cần nâng cao ý thức phòng, chống dịch, rèn luyện sức khỏe; chủ động nâng cao tay nghề, chuyên môn và kỹ thuật, học hỏi kỹ năng kiến thức mới, tiếp cận với cách chi tiêu hiệu quả,... để thích nghi với cuộc sống và hạn chế rủi ro.
Ngày hoàn thiện: 27/02/2023	
Ngày đăng: 27/02/2023	
TỪ KHÓA	
Ảnh hưởng	
Covid-19	
Lao động tự do	
Tác động	
Thái Nguyên	

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.7047>

* Corresponding author. Email: dangthibichhue@tuaf.edu.vn

1. Giới thiệu

Sự lây lan nhanh chóng của đại dịch Covid-19 đã gây ra những hậu quả nghiêm trọng tới mọi mặt đời sống kinh tế - xã hội như lao động, việc làm, thu nhập, chất lượng sống [1]. Bên cạnh đó, đại dịch cũng tạo nên những áp lực tâm lý vô cùng lớn đối với mỗi cá nhân khi phải lo lắng về sức khỏe, kinh tế và tương lai,...[2]. Nhiều nghiên cứu chỉ ra rằng, những lao động lớn tuổi, lao động nữ, lao động di cư ở khu vực phi chính thức, hay còn gọi là lao động tự do là đối tượng chịu ảnh hưởng trực tiếp bởi dịch bệnh Covid-19 [3]. Tại Việt Nam, nhóm lao động tự do làm việc chủ yếu trong 3 nhóm ngành: Công nghiệp chế biến, chế tạo; Xây dựng; Bán buôn và bán lẻ, sửa chữa ô tô, mô tô, xe máy lên tới 70% và 11% làm trong nhóm ngành Dịch vụ lưu trú và ăn uống [4]. Những lao động này thường làm việc tự do hoặc trong các cơ sở kinh doanh dịch vụ nhỏ lẻ, đặc trưng không có hợp đồng, không hưởng lương cố định, không tham gia BHXH bắt buộc. Do đó, thời kỳ dịch Covid-19 bùng phát khiến cuộc sống của họ ngày càng khó khăn, buộc họ phải linh hoạt, thích nghi với tình hình mới bằng cách thay đổi công việc, giảm thu nhập và tuân thủ các biện pháp phòng chống dịch [5], [6].

Không nằm ngoài bối cảnh đó, dịch Covid-19 bùng phát, lây lan rộng từ cuối năm 2020 và sang những tháng giữa năm 2021 tại tỉnh Thái Nguyên đã gây ra rất nhiều thiệt hại. Mặc dù công tác phòng, chống dịch Covid-19 và bảo đảm lao động, việc làm của tỉnh Thái Nguyên nói chung và thành phố Thái Nguyên nói riêng đạt được những kết quả đáng ghi nhận; tuy nhiên, những tác động tiêu cực của dịch bệnh lên đời sống xã hội vẫn rất rõ nét. Nhóm lao động tự do tại Thái Nguyên gồm lao động tự làm hoặc làm việc tại các cơ sở hoạt động kinh doanh dịch vụ (karaoke, ăn uống, chăm sóc sắc đẹp, khu vui chơi giải trí,...). Họ thường không bị bó buộc về thời gian, khuôn khổ nhưng thu nhập không ổn định, chỉ đủ trang trải cuộc sống trong thời gian ngắn, ít người có tích lũy. Khi áp dụng các biện pháp kiểm soát dịch cùng với các biện pháp phong tỏa thì công việc của nhóm lao động tự do bị ảnh hưởng như giảm giờ làm, giảm thu nhập,... thậm chí nghỉ việc, không có thu nhập và cuộc sống trở nên khó khăn hơn. Bên cạnh đó, họ còn chịu những tổn thương tâm lý và sức khỏe tinh thần như bất an, lo âu do bị mất việc làm, thu nhập giảm sút, bị cách ly, xét nghiệm, nhập viện... Chính vì vậy, lao động tự do là nhóm dễ bị tổn thương và có nguy cơ cao chịu các tác động tiêu cực của dịch bệnh dịch Covid-19 [7] - [9].

Xuất phát từ thực tế trên, chúng tôi tiến hành nghiên cứu này nhằm xem xét những tác động của Covid-19 đến đời sống và việc làm của nhóm lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên. Những phát hiện của nghiên cứu có thể là tài liệu tham khảo giúp các nhà quản lý có các biện pháp điều chỉnh và hỗ trợ phù hợp cho người lao động tự do trước những khó khăn mà Covid-19 gây ra.

2. Phương pháp nghiên cứu

2.1. Phương pháp thu thập số liệu

Số liệu thứ cấp: Nghiên cứu sử dụng số liệu có liên quan về điều kiện tự nhiên, dân số, kinh tế - xã hội, văn hóa, môi trường, tình hình lao động việc làm,... đã công bố của các cơ quan thống kê, sách báo, tài liệu, báo cáo tổng kết của UBND thành phố Thái Nguyên, Sở Lao động thương binh và xã hội tỉnh Thái Nguyên.

Số liệu sơ cấp: được tổng hợp từ điều tra, phỏng vấn ngẫu nhiên vào tháng 06/2022 với 100 lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên trong tổng số 187.400 lao động từ 15 tuổi trở lên đang lao động tại khu vực thành thị tỉnh Thái Nguyên.

Công thức Slovin được sử dụng để xác định kích thước mẫu, với sai số $e = 10\%$, $N = 187.400$

$$n = \frac{N}{1 + N \cdot e^2} \quad (1)$$

2.2. Phương pháp thống kê mô tả

Chức năng thống kê mô tả của phần mềm Microsoft Excel được sử dụng để thực hiện thống kê theo nhóm số liệu, nhóm thông tin về trình độ, độ tuổi, thu nhập, việc làm,... của lao động tự do.

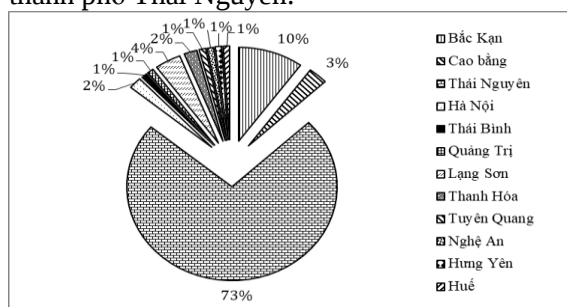
2.3. Phương pháp phân tích, tổng hợp

Các số liệu sau khi xử lý, tổng hợp được phân tích, đánh giá trên cơ sở so sánh, đối chiếu về đặc điểm, vấn đề việc làm, thu nhập, tâm lý - sức khỏe của lao động tự do. Từ đó tác giả phân tích được những tác động của Covid-19 tới lao động tự do tại thành phố Thái Nguyên.

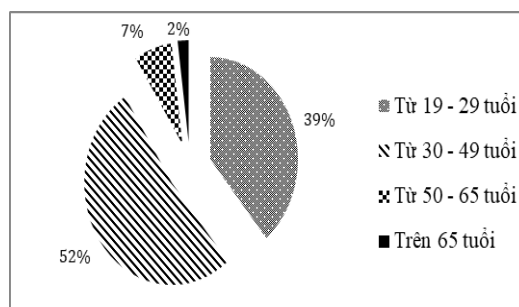
3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Đặc điểm của lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên

Số liệu hình 1 cung cấp bức tranh tổng thể về đặc điểm di cư của lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên:

Hình 1. Địa phương của lao động tự do
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

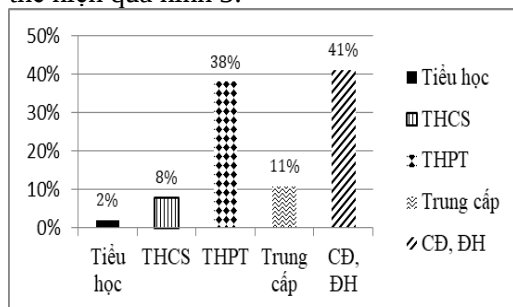

Hình 2. Độ tuổi của lao động tự do
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

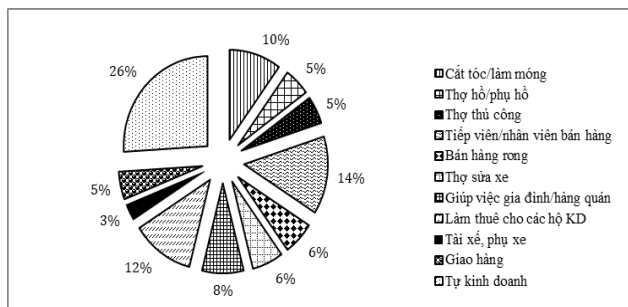
Lao động tự do trong thành phố Thái Nguyên đến từ nhiều tỉnh thành khác nhau trên cả nước. Mặc dù 73% số người tham gia khảo sát đến từ Thái Nguyên nhưng đa phần cũng di cư từ nông thôn ra thành phố với mục tiêu chính là tìm kiếm việc làm và thu nhập. Đa số những lao động di cư từ địa phương khác tới thành phố Thái Nguyên đều phải thuê các phòng trọ để ở. Trong thời điểm dịch bệnh bùng phát, tình trạng thất nghiệp hoặc thiếu việc làm khiến chi phí dành cho nhà trọ trở thành gánh nặng với những lao động tự do, họ buộc phải có những đàm phán với chủ nhà trọ để giảm tiền thuê hoặc chậm trả tiền thuê. Thường những lao động tự do có hộ khẩu tại Thái Nguyên sẽ có nhà riêng để sinh sống, do đó chi phí dành cho nhà ở là không đáng kể.

Độ tuổi lao động ảnh hưởng tới công việc, chất lượng công việc và được các nhà sử dụng lao động quan tâm. Hình 2 cho thấy độ tuổi của lao động tự do tại thành phố Thái Nguyên tập trung vào khoảng 30 - 49 tuổi, chiếm 52% cơ cấu được hỏi, đặc biệt số lao động tự do trên 65 tuổi chiếm 2%, đây là nhóm theo quy định của Việt Nam là nằm ngoài độ tuổi lao động. Điều này cho thấy, lao động tự do không có giới hạn về tuổi tác. Tuy nhiên cũng cho thấy, độ tuổi từ 50 trở lên sẽ khó tìm việc làm hơn so với các nhóm tuổi còn lại và cũng dễ mất việc làm hơn so với những lao động trẻ. Lao động trẻ sẽ có nhiều lợi thế hơn về sức khỏe, nhanh nhẹn và thích ứng nhanh chóng hơn với các công việc trong bối cảnh dịch Covid-19 diễn biến phức tạp.

Đặc điểm về trình độ học vấn của lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên được thể hiện qua hình 3.

Hình 3. Trình độ của lao động tự do
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

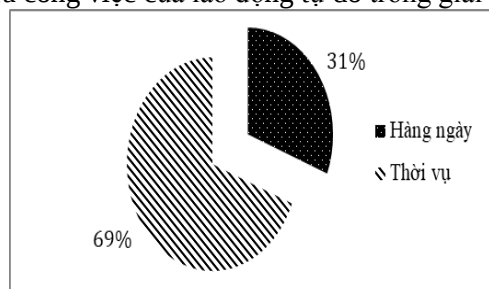
Hình 4. Công việc tạo thu nhập chính của lao động tự do
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Lao động tự do được khảo sát có phổ trình độ trải rộng từ Tiểu học đến Cao đẳng, Đại học. Thậm chí, số lao động có trình độ cao (Cao đẳng, Đại học) chiếm tới 41%, do khó khăn khi xin việc vào các khu vực chính thức sau khi tốt nghiệp ra trường hoặc tự làm ăn, buôn bán với kinh nghiệm, kiến thức sẵn có của bản thân nên họ trở thành những lao động tự do, làm việc trong khu vực phi chính thức. Có thể thấy, dù lao động tự do có trình độ như thế nào thì trong giai đoạn dịch Covid-19 bùng phát, giãn cách, phong tỏa xã hội, họ vẫn bị ảnh hưởng tới việc làm, thu nhập, sức khỏe tinh thần,...

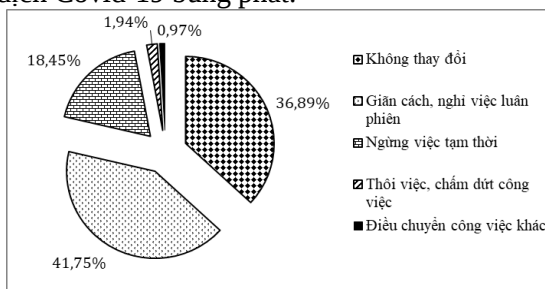
Đặc trưng về công việc của nhóm lao động tự do được thể hiện qua hình 4. Hình 4 cho thấy, công việc tạo thu nhập chính của lao động tự do trên địa bàn thành phố rất đa dạng. Lao động tự do nữ thường làm các công việc nhẹ nhàng, đơn giản hoặc không đòi hỏi nhiều kỹ năng, chủ động được về thời gian như: Cắt tóc, làm móng; Bán hàng rong; Giúp việc gia đình, hàng quán;.... Trong khi đó, lao động tự do nam thường thực hiện những công việc đòi hỏi kỹ năng và sức khỏe hơn như: Thợ hồ, phụ hồ; Thợ thủ công; Thợ sửa xe; Tài xế, phụ xe; Giao hàng. Đa số những công việc này đều bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19, nhất là khi quy định giãn cách xã hội, hạn chế tập trung đông người được thực hiện khiến họ buộc phải ngừng việc tạm thời, giãn việc hoặc thậm chí là mất việc.

3.2. Tác động của dịch Covid-19 tới việc làm của lao động tự do

Cuộc sống mưu sinh của những lao động tự do vốn dĩ đã khó khăn. Khi chịu thêm tác động tiêu cực của dịch bệnh thì việc làm của họ càng trở nên chật vật hơn. Hình 5 chỉ rõ thời gian diễn ra công việc của lao động tự do trong giai đoạn dịch Covid-19 bùng phát.

Hình 5. Thời gian diễn ra công việc của lao động tự do
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

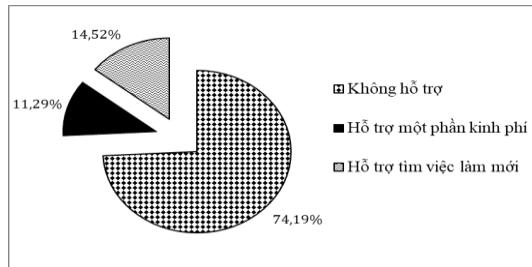

Hình 6. Tác động của dịch Covid-19 đến việc làm của lao động tự do
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Đa số lao động tự do làm việc thời vụ (69%) theo giờ, theo buổi hoặc thậm chí vài ngày một lần như các công việc: giao hàng, đóng hàng thuê cho các hộ kinh doanh. Việc đảm bảo cuộc sống của nhóm lao động này trong bối cảnh giãn cách, phong tỏa xã hội là rất khó khăn, khi thu nhập bấp bênh nhưng chi phí dành cho thuê nhà, điện, nước, các chi phí phát sinh liên quan đến phòng dịch lại khá lớn. Chỉ có 31% có công việc tạo thu nhập hàng ngày là những lao động tự do buôn bán, kinh doanh nhỏ lẻ hoặc thợ thủ công, thợ sửa xe làm việc lâu năm nên có thu nhập ổn định và duy trì cuộc sống tốt hơn.

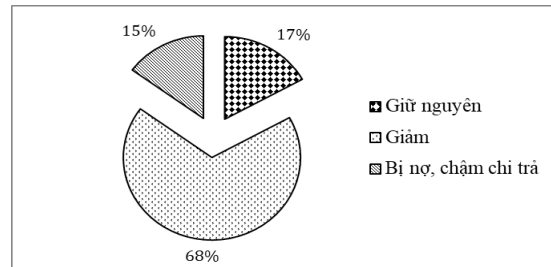
Số liệu hình 6 minh chứng cho tác động của đại dịch khiến công việc bị ảnh hưởng tiêu cực. Có 36,89% cho biết công việc của họ không thay đổi do nhóm lao động này chủ yếu làm các công việc như giúp việc gia đình, tự buôn bán tại nhà. Trong khi đó, những quy định trong an toàn phòng chống dịch đã tác động mạnh đến phần lớn các lao động tự do, họ bị hạn chế đi lại, cách ly, phong tỏa khiến công việc bị ảnh hưởng và không ổn định như bị giãn cách, nghỉ việc luân phiên (41,75%); bị ngừng việc tạm thời (18,45%); bị thôi việc, chấm dứt công việc (1,94%) và bị điều chuyển công việc khác (0,97%). Đây được xem là tình trạng phổ biến của lao động tự do nói chung trong tình hình dịch bệnh Covid-19.

Số liệu hình 7 cho thấy tỷ lệ lao động tự do được hỗ trợ trong trường hợp bị giãn cách, nghỉ việc luân phiên, ngừng việc tạm thời hay chấm dứt công việc rất ít mặc dù gặp nhiều khó khăn.

Hình 7. Hỗ trợ lao động tự do trong bối cảnh Covid-19

(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Hình 8. Mức độ thu nhập của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19

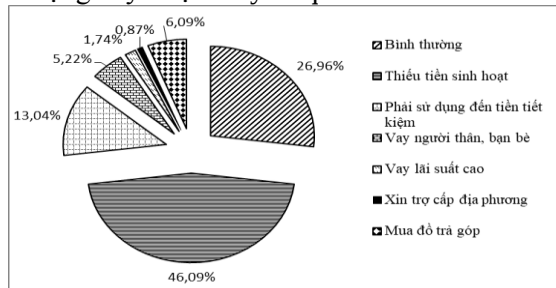
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Mặc dù tỷ lệ lao động tự do bị ảnh hưởng tới công việc do dịch bệnh Covid-19 là khá lớn nhưng chỉ một số ít lao động tự do có công việc bị biến động được tạo điều kiện học nghề, giới thiệu việc làm (14,52%) và được hỗ trợ một phần kinh phí (11,29%) từ chính cơ sở thuê lao động tự do đó. Còn lại 74,19% không được hỗ trợ dưới bất kỳ hình thức nào do tính chất công việc của lao động tự do là làm việc thời vụ, nhiều lao động lại không thuộc đối tượng được hỗ trợ từ các gói an sinh của chính phủ khiến việc đảm bảo duy trì cuộc sống của họ càng trở nên khó khăn hơn.

3.3. Tác động của dịch Covid-19 tới thu nhập, chi tiêu của lao động tự do

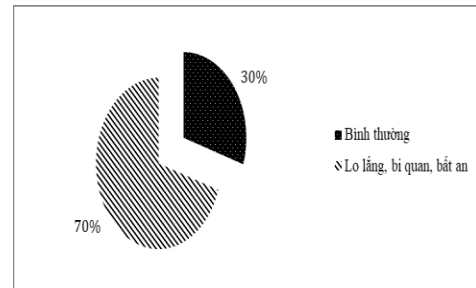
Mức độ thu nhập của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19 có sự thay đổi, thể hiện ở hình 8. Số liệu tại hình 8 cho thấy, thu nhập của lao động tự do bị giảm nhiều do tác động của Covid-19, có 68% lao động tự do cho biết thu nhập bị giảm nhiều và thậm chí bị nợ, chậm chi trả tiền lương (15%). Đây là con số rất lớn cho thấy Covid-19 đã ảnh hưởng nặng nề lên thu nhập của người lao động tự do. Trong thời gian dịch bệnh, công việc ít, người mua hàng, sử dụng các dịch vụ ít do giãn cách, phong tỏa nên thu nhập của lao động tự do bị giảm đáng kể. Mức độ thu nhập của lao động tự do giảm là tình trạng chung của người lao động trong bối cảnh dịch bệnh Covid-19 diễn ra phức tạp và khó lường.

Thu nhập giảm sút khiến cuộc sống gia đình của hầu hết lao động tự do bị ảnh hưởng. Những biến động này được thấy rõ qua hình 9.

Hình 9. Tình hình kinh tế của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19

(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Hình 10. Tác động của dịch Covid-19 tới tâm lý của lao động tự do

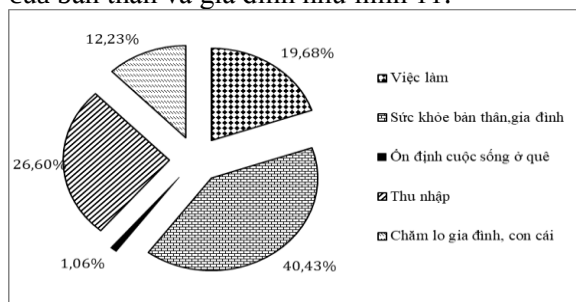
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Dịch bệnh Covid-19 đã gây ra rất nhiều khó khăn trong cuộc sống hàng ngày. Nó tác động tới thu nhập khiến họ thiếu tiền sinh hoạt (46,09%) do bị ngừng việc tạm thời, giãn việc, thậm chí là thôi việc. Chính vì vậy, họ buộc phải cắt giảm chi tiêu hoặc sử dụng đến tiền tiết kiệm (13,04%). Nhưng với những lao động tự do thu nhập không ổn định, chi phí cho sinh hoạt cũng khá tốn kém thì việc có tiền tiết kiệm không phải là dễ. Để đảm bảo duy trì cuộc sống khó khăn trong thời gian đại dịch, họ tìm kiếm sự hỗ trợ từ những người xung quanh như vay tiền của người thân, bạn bè (5,22%), thậm chí còn phải vay lãi suất cao để có tiền cho sinh hoạt, chi tiêu (1,74%). Số người xin trợ cấp của địa phương rất ít (0,87%) do không phải tất cả các đối tượng lao động tự do đều thuộc diện được hỗ trợ, hơn nữa việc thực hiện các thủ tục để nhận hỗ trợ còn rườm rà, phức tạp.

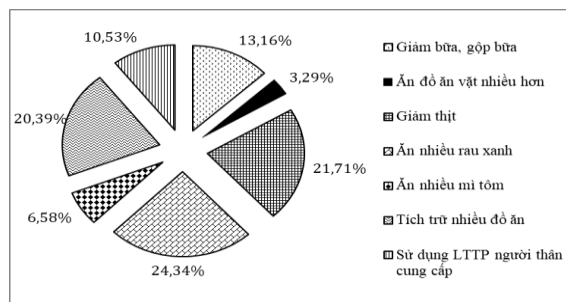
3.4. Tác động của dịch Covid-19 tới tâm lý, sức khỏe, chăm sóc gia đình của lao động tự do

Hình 10 cho thấy, bên cạnh tác động tới kinh tế, đại dịch Covid-19 còn là tác nhân gây tổn thương tâm lý và sức khỏe tinh thần của con người. Đối với những lao động tự do được khảo sát, 70% cho biết đã trải qua tâm trạng lo lắng, bi quan, bất an trước sự lây lan nhanh của các biến chủng mới khiến cuộc sống của họ bị giới hạn bởi những quy định đeo khẩu trang, hạn chế ra đường, không tập trung đông người,... Thêm vào đó, bị mất việc làm, thu nhập giảm sút, bị cách ly, xét nghiệm, chờ đợi tiêm vắc xin, nhập viện,... cũng làm tăng trạng thái lo lắng, hoang mang, thậm chí có người còn căng thẳng, khó chịu dẫn đến tinh thần suy sụp.

Trước những tác động tiêu cực đó, lao động tự do có rất nhiều mối quan tâm cho sự an toàn của bản thân và gia đình như hình 11.

Hình 11. Vấn đề đáng quan tâm của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

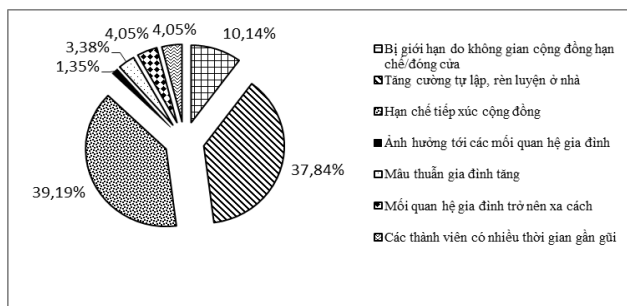

Hình 12. Những thay đổi trong chế độ dinh dưỡng của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

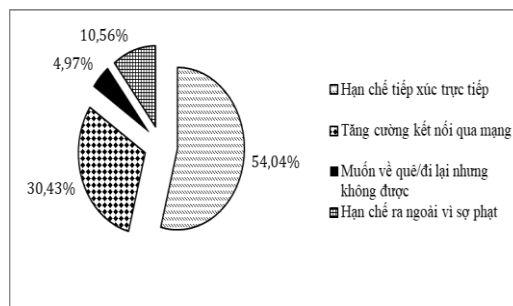
Vấn đề lao động tự do quan tâm nhất là sức khỏe của bản thân, gia đình (40,43%) và chăm lo gia đình, con cái (12,23%) trước tốc độ lây lan rất nhanh của dịch bệnh. Công việc và thu nhập bị giảm sút, nỗi lo sinh kế, cơm áo gạo tiền trong thời kỳ giãn cách xã hội, hạn chế ra đường, không tập trung đông người, không tiếp xúc gần người khác cũng khiến họ bận tâm tới việc làm (19,68%) và thu nhập (26,6%). Một số có ý định về quê để ổn định cuộc sống (1,06%) thay vì việc ở lại phòng trọ và không có việc làm, thiếu tiền sinh hoạt. Có thể thấy, những quan tâm chính của nhóm lao động tự do được khảo sát chủ yếu là lo lắng cho sức khỏe bản thân, gia đình trước nguy cơ nhiễm bệnh, lo lắng về thu nhập và việc làm.

Do thu nhập giảm, lương bị nợ hoặc chậm chi trả nên lao động tự do cần có những điều chỉnh trong chi tiêu, sinh hoạt cho phù hợp để đảm bảo sức khỏe, duy trì cuộc sống trong giai đoạn đại dịch Covid-19 bùng phát. Những điều chỉnh về dinh dưỡng được thể hiện ở hình 12. Những chi phí dành cho ăn uống được lao động tự do điều chỉnh bằng nhiều hình thức khác nhau. Nhiều lao động đã lựa chọn giảm thịt (21,71%) trong bối cảnh giá thịt tăng nhằm tiết kiệm chi phí. Ngoài ra, họ ăn nhiều rau xanh hơn (24,34%) hoặc nhận thực phẩm do gia đình, người thân ở quê cung cấp (10,53%). Không những vậy, một số lao động không có việc trong vài tháng hoặc công việc không ổn định bị thiếu lương thực dẫn tới phải giảm bữa, gộp bữa, ăn nhiều mì tôm hơn,... để thay cho bữa ăn chính. Số người tích trữ đồ ăn không nhiều (20,39%), chủ yếu là những lao động tự do có thu nhập ít bị ảnh hưởng như tự kinh doanh, thợ nghề lâu năm.

Những thay đổi trong việc chăm sóc sức khỏe cá nhân và gia đình cũng đã có những phù hợp để thích nghi với hoàn cảnh. Số liệu ở hình 13 cho thấy, có 37,84% lao động tự do cho biết đã quan tâm tới sức khỏe hơn, họ tăng cường tự tập, rèn luyện ở nhà để nâng cao sức khỏe bằng những hình thức vận động nhẹ nhàng trong nhà như chạy tại chỗ, tập các bài thể dục đơn giản,... Ngoài ra, để tránh bị nhiễm bệnh, họ còn cố gắng hạn chế tiếp xúc cộng đồng (39,19%). Tuy nhiên, có thể thấy rằng trong thời gian giãn cách, phong tỏa, mọi hoạt động chỉ gói gọn trong phạm vi nhỏ nên sẽ có những ảnh hưởng tới mối quan hệ gia đình. Một vài gia đình xuất hiện mâu thuẫn do thiếu thốn trong sinh hoạt, căng thẳng do bị nhiễm bệnh, cách ly, giãn cách xã hội kéo dài. Thậm chí, mối quan hệ gia đình còn trở nên xa cách hơn (4,05%) do lao động tự do đi làm ăn xa và không thể về nhà trong thời gian dịch bùng phát.

Hình 13. Những thay đổi trong chăm sóc sức khỏe của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

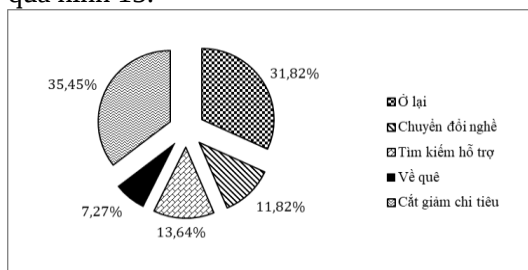

Hình 14. Các hình thức kết nối của lao động tự do trong bối cảnh Covid-19
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

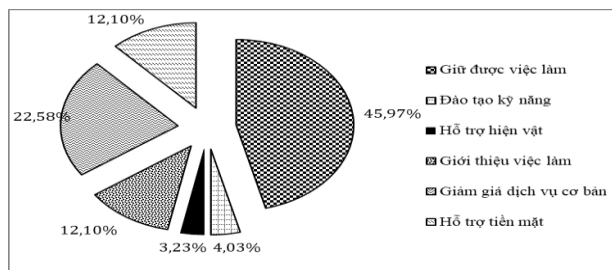
Các hình thức kết nối của lao động tự do ở hình 14 có sự thay đổi để phù hợp với tình hình thực tế. Trong thời gian giãn cách xã hội, đa số lao động tự do đã đảm bảo thực hiện tốt quy định phòng chống dịch như hạn chế tiếp xúc trực tiếp với cộng đồng (54,04%), không tập trung đông người, hạn chế ra ngoài đường (10,56%) vì sợ phạt mặc dù rất muốn về quê, di chuyển đến nơi làm việc hay đi lại thực hiện các công việc. Thay vào đó, việc tăng cường kết nối thông tin với cộng đồng, gia đình, bạn bè qua mạng xã hội (30,43%) sử dụng các hình thức giải trí trực tuyến giúp họ giải tỏa những vấn đề liên lạc, giải trí khi mọi hoạt động đều bị giới hạn. Điều này cho thấy, lao động tự do rất đồng lòng với Nhà nước và các cấp chính quyền trong việc phòng chống dịch Covid-19 để hạn chế sự lây lan của dịch bệnh.

3.5. Một số thích ứng của lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên trước tác động của dịch Covid-19

Khi việc làm khan hiếm, thu nhập bị giảm sút, lao động tự do cần phải có những phương án linh hoạt hơn để thích nghi. Những thay đổi của lao động tự do sau dịch Covid-19 được mô tả qua hình 15:

Hình 15. Những thay đổi của lao động tự do sau dịch Covid-19
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Hình 16. Những mong muốn của lao động tự do sau kiểm soát dịch Covid-19
(Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Mặc dù số lao động tự do lựa chọn ở lại (31,82%) nhiều hơn lựa chọn về quê (7,27%). Có những lao động tự do lựa chọn ở lại do không dám về quê, sợ bị đưa đi cách ly, ảnh hưởng đến gia đình ở quê. Bên cạnh đó, những lao động đến từ các tỉnh, huyện, xã khác của thành phố Thái Nguyên sẽ gặp nhiều khó khăn hơn so với lao động tự do có nhà riêng hoặc có hộ khẩu tại thành phố. Do phải ở phòng trọ thuê, bị hạn chế đi lại, công việc không ổn định dẫn tới thu nhập giảm, thiếu đồ ăn, đồ dùng sinh hoạt. Tuy nhiên, do tâm lý của người lao động vừa trải qua một thời gian dài chịu ảnh hưởng của dịch bệnh, họ vẫn còn tâm lý lo sợ dịch bùng phát, chưa sẵn sàng tìm kiếm các công việc trên thị trường. Chỉ một số ít người bám trụ lại có ý định chuyển đổi nghề nghiệp (11,82%) hoặc chủ động tìm kiếm việc làm mới nhưng cũng chỉ chuyển đổi sang những nghề lao động đơn giản khác như bán hàng rong, giúp việc theo giờ, giao hàng,.... Để thích ứng với điều kiện sống mới, họ buộc phải cắt giảm chi tiêu (35,45%) để đảm bảo cuộc sống, cầm cự

vượt qua khoảng thời gian khó khăn của đại dịch bằng cách hạn chế mua sắm những đồ dùng không cần thiết, tập trung chi tiêu cho lương thực, thực phẩm thiết yếu. Đối với những lao động lựa chọn về quê nhưng chỉ là tạm thời và sẽ quay lại thành phố làm việc sau khi hết dịch. Một số lao động tự do đã tìm kiếm sự hỗ trợ (13,64%) bằng cách đi vay bạn bè, người thân để phục vụ sinh hoạt, mua hàng hóa tiêu dùng.

Cuộc sống của những lao động tự do vốn dĩ đã khó khăn, nhưng càng trở nên chật vật hơn trong điều kiện có dịch Covid-19 (Hình 16). Mặc dù vẫn còn lo lắng với diễn biến phức tạp của dịch bệnh nhưng ngay sau khi dịch Covid-19 được kiểm soát họ buộc phải quay lại guồng quay của cuộc sống mưu sinh. Đa số lao động tự do mong muốn giữ được việc làm (45,97%) bởi để tìm kiếm công việc khác là khá khó khăn với những lao động tự do có trình độ thấp. Nếu chuyển đổi sang công việc khác thì họ cũng cần được đào tạo kỹ năng (4,03%), giới thiệu việc làm (12,1%) để tìm việc dễ dàng và phù hợp hơn, nhưng điều này cũng chỉ phù hợp với nhóm lao động tự do trẻ, dễ thích ứng với công việc mới. Ngoài ra, lao động tự do hy vọng các dịch vụ cơ bản giảm giá (22,58%) phù hợp với mức độ thu nhập cũng như nhận được sự hỗ trợ kịp thời từ Nhà nước, các cấp chính quyền, tổ chức,... để trang trải cuộc sống trước mắt khi công việc và thu nhập của họ chưa thực sự ổn định.

4. Kết luận

Qua nghiên cứu cho thấy lao động tự do trên địa bàn thành phố Thái Nguyên gặp rất nhiều khó khăn khi chịu tác động của dịch Covid-19:

Đa số lao động tự do làm việc thời vụ (69%) nên khi xuất hiện dịch Covid-19 cùng với các biện pháp giãn cách, phong tỏa xã hội khiến công việc của họ bị ảnh hưởng như nghỉ việc luân phiên; ngừng việc tạm thời; bị thôi việc và điều chuyển công việc khác nhưng phần lớn họ không được hỗ trợ dưới bất kỳ hình thức nào bởi đơn vị thuê.

Do công việc biến động nên thu nhập của lao động tự do bị giảm đáng kể khiến lao động tự do thiếu tiền sinh hoạt (46,09%) và phải sử dụng đến tiền tiết kiệm, vay người thân, bạn bè, thậm chí còn phải vay lãi suất cao để phục vụ sinh hoạt, chi tiêu.

Tâm lý, sức khỏe của lao động tự do cũng có nhiều thay đổi từ khi xuất hiện dịch bệnh. Đa số thấy lo lắng, bi quan, bất an (70%) trước tình trạng mất việc làm, thu nhập giảm sút, bị cách ly, xét nghiệm, chờ đợi tiêm vắc xin, nhập viện,... Họ quan tâm nhiều hơn tới sức khỏe của bản thân, gia đình bằng các hình thức tăng cường tự tập, rèn luyện ở nhà, hạn chế tiếp xúc cộng đồng, tăng cường kết nối thông tin qua mạng xã hội.

Để thích ứng với tình hình mới, nhiều lao động tự do buộc phải chuyển đổi nghề nghiệp, cắt giảm chi tiêu, tìm kiếm sự hỗ trợ,... Với những lao động có ý định chuyển đổi sang công việc khác, họ mong muốn được đào tạo kỹ năng, giới thiệu việc làm để có thể tìm kiếm được công việc phù hợp. Ngoài ra, việc giảm giá các dịch vụ cơ bản, hỗ trợ về hiện vật, tiền mặt từ Nhà nước, các cấp chính quyền, tổ chức,... sẽ có ý nghĩa rất lớn đối với những lao động tự do khi cuộc sống của họ còn nhiều khó khăn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] N. T. T. Nguyen, "Impact of the Covid-19 pandemic on employment and solutions," *Review of Finance – Theoretical and professional information agency of finance sector*, vol.?, pp. 68-71, September 2021.
- [2] T. T. Nguyen, X. T. T. Le, and H. T. T. Nguyen, "The impact of Covid-19 pandemic on mental health of population above 18 year old in 2020," *Vietnam Medical Journal*, vol. 517, no. 02, pp. 261-264, August 2022.
- [3] A. S. Mohamed et al., "Impact of the Covid-19 pandemic on migrant workers in the informal sector and spin-off effects in their destination and home countries," 2020. [Online]. Available: https://www.g20-insights.org/policy_briefs/impactof-the-covid-19-pandemic-on-migrant-workers-in-the-informal-sector-and-spin-off-effects-in-their-destination-and-home-countries. [Accessed January 12, 2021].
- [4] International Labour Organization, "Covid-19 and the world of work," 2020. [Online]. Available: <https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/lang--en/index.htm> [Accessed Oct. 9, 2022].

-
- [5] P. T. B. Tran and T. H. Vu, "The impact of Covid-19 on the Lives and Jobs of Workers in Vietnam's Industrial Zones," *VNU Journal of Science: Policy and Management Studies*, vol. 38, no. 2, pp. 11-24, 2022.
- [6] T. L. Inn, *COVID-19: Extensive Lifestyle Changes are on the Cards, Analyst*. Heritage & Urban Studies Programme, 2021.
- [7] B. X. Tran, H. T. Nguyen, H. T. Le, H. T. Latkin, C. A. Pham, H. Q. Vu *et al*, "Impact of COVID-19 on Economic Well-Being and Quality of Life of the Vietnamese During the National Social Distancing," *Front. Psychol.*, vol. 11, pp. 1-9, September 2020.
- [8] M. T. Dong, D. M. Nguyen, N. T. To, and V. T. Vu, "Impacts of Covid-19 Pandemic on Migrant workers: A case study in Hoan Son commune, Tien Du district, Bac Ninh province," *Vietnam Journal of Agricultural Sciences*, vol. 19, no. 10, pp. 1343-1352, 2021.
- [9] T. H. Trinh, T. N. H. Nguyen, C. M. Dinh, H. L. Ngo, H. V. Nguyen, and H. M. Luu, "The perception of covid 19 impact on employees in the private sector in Vietnamese municipal in 2020," in *Proceedings of international conference vietnam's economic recovery and development in the context of covid - 19 pandemic*, 2022, pp. 764-773.